

MỘT SỐ YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BỆNH VIỆN TƯ NHÂN TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

VÕ DUY ÂN*

Ở Việt Nam, để góp phần phát triển hệ thống y tế toàn diện, đầy đủ và phù hợp với chủ trương xã hội hóa về y tế, Nhà nước đã có những điều chỉnh pháp luật trong quản lý đối với bệnh viện tư nhân, từ đó quy hoạch mạng lưới bệnh viện tư nhân khoa học, đồng bộ, khả thi trong tổng thể phát triển kinh tế - xã hội, đặc biệt đáp ứng ngày càng tốt hơn nhu cầu của xã hội về chăm sóc sức khỏe nhân dân. Bài viết nghiên cứu, nhận diện những yếu tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước đối với bệnh viện tư nhân tại TP. Hồ Chí Minh, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hoạt động quản lý nhà nước đối với bệnh viện tư nhân trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Các yếu tố ảnh hưởng; bệnh viện tư nhân; quản lý nhà nước; TP. Hồ Chí Minh.

In Vietnam, in order to develop a comprehensive, adequate and appropriate health system in line with the policy of socialization of health, the State has made some legal adjustments in the management of private hospitals, thereby planning a network of scientific, synchronous and feasible private hospitals in the overall socio-economic development, to better meet the needs of society for people's health care. The article studies and identifies factors affecting the state management of private hospitals in Ho Chi Minh City, thereby proposing a number of solutions to improve state management for private hospitals in the current period.

Keywords: Affecting factors; private hospitals; state management; Ho Chi Minh City.

NGÀY NHẬN: 10/12/2023 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 17/01/2024 NGÀY DUYỆT: 16/02/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.337.2024.777>

1. Đặt vấn đề

Bệnh viện tư nhân (ngoài công lập) với tư cách là đối tượng quản lý nhà nước (QLNN) nên việc định vị, khẳng định pháp lý và thực tiễn thiết lập thiết chế bệnh viện tư nhân nằm trong hệ thống y tế của đất nước có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Bệnh viện tư nhân với vai trò “giảm tải” theo cách hiểu trước đây về bệnh viện công lập trong khám, chữa bệnh và chăm sóc sức khỏe nhân dân. Sự ra

đời và phát triển của bệnh viện tư nhân là một tất yếu của quá trình kinh tế - xã hội, đặc biệt là vấn đề xã hội hóa trong lĩnh vực y tế ở Việt Nam.

Tuy nhiên, vấn đề xã hội hóa nói chung và xã hội hóa y tế nói riêng chưa được hiểu đúng bản chất, nhận thức chưa sâu sắc, chưa toàn diện của xã hội đối với bệnh viện tư

* NCS của Học viện Khoa học xã hội

nhân, đặc biệt là đội ngũ cán bộ, công chức tham gia vào quá trình QLNN đối với bệnh viện tư nhân, nhất là đội ngũ làm công tác lãnh đạo, quản lý cấp chiến lược, đã dẫn đến hiệu quả thực sự của hệ thống bệnh viện tư nhân nói chung và ở TP. Hồ Chí Minh nói riêng chưa tương xứng và chưa đáp ứng được yêu cầu của xã hội kỳ vọng.

Hiện nay, trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh có 59 bệnh viện tư nhân trên tổng số 117 bệnh viện¹. Theo đó, tổ chức và hoạt động của bệnh viện tư nhân chịu sự quản lý của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo đúng quy định của pháp luật nhưng thực tế tổ chức và hoạt động của bệnh viện tư nhân mang nặng tính “gia đình”, lợi nhuận là chủ yếu. Do đó, Nhà nước tạo ra hành lang pháp lý, với các thể chế tốt, chính sách tốt để bệnh viện tư nhân hoạt động nhằm bảo đảm trật tự, kỷ cương pháp chế xã hội chủ nghĩa và thúc đẩy hệ thống bệnh viện tư nhân phát triển kiến tạo xã hội thông qua thiết chế, loại hình bệnh viện tư nhân. Vì vậy, QLNN bằng pháp luật đối với bệnh viện tư nhân cũng chịu sự tác động của nhiều yếu tố khác nhau từ cơ chế, chính sách, pháp luật, thậm chí “cơ chế, chính sách đặc thù”, dịch vụ y tế trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

2. Những yếu tố tác động và đề xuất nhằm nâng cao hoạt động quản lý nhà nước đối với bệnh viện tư nhân tại TP. Hồ Chí Minh

Thứ nhất, yếu tố chính trị - pháp lý.

Ở Việt Nam, thời gian qua, hoạt động QLNN đối với bệnh viện tư nhân về cơ bản đã đáp ứng yêu cầu của xã hội và đạt được nhiều thành tựu nhất định. Tuy nhiên, còn một số vấn đề đặt ra cần phải giải quyết thấu đáo, toàn diện. Theo khoản 7 Điều 2 *Luật Khám, chữa bệnh* năm 2009 quy định: “Cơ sở khám bệnh, chữa bệnh là cơ sở cố định hoặc lưu động đã được cấp giấy phép hoạt động và cung cấp dịch vụ khám bệnh, chữa bệnh”. Trên thực tế và góc độ pháp lý, bệnh viện tư

nhân thuộc nhóm ngành nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện (quy định tại *Luật Đầu tư* năm 2020).

Cùng với sự thể chế hóa các cơ chế, chính sách trong lĩnh vực y tế đó, TP. Hồ Chí Minh đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Tuy nhiên, trong hoạt động QLNN đối với các bệnh viện tư nhân trên địa bàn Thành phố vẫn còn bộc lộ những hạn chế, bất cập, gây ra nhiều khó khăn, vướng mắc nhất định cần được hoàn thiện.

Nghị quyết số 90/CP ngày 21/8/1997 của Chính phủ về phương hướng và chủ trương xã hội hóa các hoạt động giáo dục, y tế, văn hóa và Nghị định số 73/1999/NĐ-CP ngày 19/8/1999 về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, y tế, văn hóa, thể thao. Tại Văn bản số 8933/UBND-THKH ngày 21/12/2007 của UBND TP. Hồ Chí Minh về quy hoạch các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và các bệnh viện đã xác định triển khai quy hoạch phát triển giáo dục và đào tạo, y tế vùng kinh tế trọng điểm phía Nam và vùng Đông Nam Bộ của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Bộ Y tế, theo đó, Văn phòng Hội đồng nhân dân và UBND Thành phố ra Thông báo số 756/TB-VP ngày 17/10/2007, trong đó triển khai việc đầu tư xây dựng các cơ sở giáo dục và y tế của thành phố giai đoạn 2008 - 2010 và 2010 - 2020; tiếp đến triển khai các đề án mới, như: Đề án y tế thông minh giai đoạn 2021 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030; Đề án “Phát triển sức khỏe cộng đồng nhằm bảo vệ, chăm sóc nâng cao sức khỏe nhân dân TP. Hồ Chí Minh giai đoạn 2021 - 2030”; Đề án thực hiện tự chủ tài chính theo Nghị định số 60/2021/NĐ-CP ngày 21/6/2021 của Chính phủ và các chính sách đặc thù giúp các bệnh viện công lập ngành Y tế thành phố phát triển bền vững; Đề án “Huy động các nguồn lực xã hội đầu tư phát triển y tế TP. Hồ Chí Minh giai đoạn 2023 - 2025 và những năm tiếp theo”...

Cùng với đó, các chính sách và pháp luật có liên quan mở đường, thúc đẩy xây dựng và

phát triển hệ thống bệnh viện tư nhân là rất cần thiết, cần đòi hỏi sự đầu tư nguồn vốn lớn trong khi ngân sách chỉ ở một mức giới hạn. Nhu cầu chăm sóc sức khỏe rất lớn và ngày càng tăng, qua nghiên cứu cho thấy toàn bộ hệ thống y tế nói chung và y tế của TP. Hồ Chí Minh nói riêng hiện nay chưa đáp ứng kịp nhu cầu.

Thứ hai, yếu tố con người.

Vai trò của cán bộ lãnh đạo quản lý, năng lực lãnh đạo của tổ chức đảng và chỉ đạo, điều hành của chính quyền địa phương TP. Hồ Chí Minh đối với lĩnh vực y tế, bệnh viện tư nhân là nhân tố bảo đảm y tế tư nhân, xã hội hóa lĩnh vực y tế, bệnh viện tư nhân phát triển đúng hướng. Khả năng tổ chức, điều hành, phối hợp với các đơn vị liên quan để tổ chức triển thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về y tế, trong đó có lĩnh vực khám, chữa bệnh nói chung và đối với bệnh viện tư nhân nói riêng.

Những năm qua, với những nỗ lực về đổi mới thể chế, chính sách, kiện toàn tổ chức bộ máy, năng lực điều hành đối với bệnh viện tư và quá trình tổ chức thực hiện các chính sách đó đã nâng cao trách nhiệm chăm sóc sức khỏe cho người dân của ngành Y tế TP. Hồ Chí Minh, như về nhận thức của chủ thể chính sách, pháp luật độ tuổi trong chúng chỉ hành nghề y dược; trách nhiệm bệnh viện tư nhân với bảo hiểm y tế; vấn đề bảo vệ bí mật cá nhân, dữ liệu cá nhân (số hóa dữ liệu y tế); cán bộ y tế của bệnh viện tư nhân; thực hiện nhiệm vụ xã hội (trách nhiệm xã hội của bệnh viện tư nhân) như thực hiện yêu cầu trong công tác phòng, chống dịch bệnh, vấn đề chi trả viện phí...

Thứ ba, yếu tố tổ chức.

Hệ thống bệnh viện tư nhân trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh luôn xác định rõ là nhân tố bảo đảm y tế tư nhân, xã hội hóa lĩnh vực y tế để khám, chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe nhân dân theo đúng hướng. Điều này đòi hỏi năng lực của chủ thể QLNN, thiết lập thể chế

sự phân công, phối hợp và kiểm soát của cơ quan nhà nước đối với bệnh viện tư nhân. Năng lực chủ thể QLNN đối với bệnh viện tư là khả năng thể hiện ở hiệu lực và hiệu quả của QLNN trong lĩnh vực này. Yếu tố hiệu lực và hiệu quả cũng sẽ tạo nên năng lực chủ thể QLNN đối với bệnh viện tư nhân.

Việc xác định các yếu tố ảnh hưởng đến hoạch định và phân tích chính sách, pháp luật đối với bệnh viện tư nhân ở Thành phố để có khả năng bắt nhịp với các địa phương, quốc gia trên thế giới trong bối cảnh quản trị nhà nước hiện đại về lĩnh vực y tế đối với bệnh viện tư nhân.

Thứ tư, dịch vụ y tế trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

Cho đến nay, xét ở khía cạnh QLNN về y tế nói chung và y tế tư nhân nói riêng vẫn chưa rõ ràng, chưa xác định rõ mục đích lợi nhuận hay phi lợi nhuận, chưa đề xuất các loại hình đầu tư y tế tư, hợp tác công - tư, do đó, cần tiếp tục hoàn thiện trong thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Đối với y tế tư nhân ở TP. Hồ Chí Minh cũng đã “mở đường” cho y tế tư, bệnh viện tư nhân trên địa bàn quản lý phát triển nhưng cơ chế, chính sách về y tế và cũng đã tạo ra mối liên kết giữa các nhà với môi trường và đối tượng tác động. Thành phố với những “điểm sáng” trong kinh tế - xã hội sẽ tạo đột phá để bệnh viện tư nhân phát triển bền vững với sự hình thành và phát triển hệ thống bệnh viện tư nhân xuất phát từ sự dịch chuyển một bộ phận dân cư đối với bệnh viện tư nhân, mô hình quản trị bệnh viện tư nhân, quản lý bệnh viện tư nhân ngày càng đáp ứng yêu cầu của người dân, có thể kể đến: bệnh viện Tư nhân Hoàn Mỹ, bệnh viện Triều An, bệnh viện Vạn Hạnh, bệnh viện An Sinh...¹.

Trên cơ sở xuất phát từ nhu cầu khám, chữa bệnh cho người dân, vấn đề dịch vụ y tế ở TP. Hồ Chí Minh trong điều kiện kinh tế thị trường, cần xem xét một cách thấu đáo đến

yếu tố này tác động đến việc hoàn thiện thể chế, chính sách đối với bệnh viện tư nhân trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Thứ năm, những yếu tố tác động khác.

(1) Về trình độ dân trí, sự tham gia của người dân: theo phương châm “dân biết, dân làm, dân bàn, dân kiểm tra, dân được thụ hưởng” đã thu hút sự tham gia tích cực và chủ động của người dân TP. Hồ Chí Minh vào quá trình QLNN đối với bệnh viện tư nhân. Theo đó, người dân của Thành phố giám sát công tác khám, chữa bệnh, hoạt động của các bệnh viện tư nhân trên địa bàn Thành phố.

(2) Chuyển đổi số trong lĩnh vực y tế: lĩnh vực y tế của các bệnh viện tư nhân trên địa bàn Thành phố trong bối cảnh của nền quản trị nhà nước hiện đại, cuộc cách mạng 4.0 sẽ tạo ra một bước chuyển lớn, vận dụng các thành tựu khoa học và kỹ thuật, tự động hóa, kết nối vạn vật lại với nhau,... Để ngành Y tế TP. Hồ Chí Minh có được sự quyết tâm, ủng hộ của các nhà lãnh đạo, quản lý và nhận thức của cán bộ, công chức trong chuyển đổi số, tạo ra những chuyển biến tích cực trong công tác QLNN đối với bệnh viện tư nhân của Thành phố.

(3) Nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ và hợp tác quốc tế: Nhà nước tạo ra hành lang pháp lý, với các thể chế tốt, chính sách tốt để bệnh viện tư nhân hoạt động nhằm bảo đảm trật tự, kỷ cương pháp chế xã hội chủ nghĩa và thúc đẩy hệ thống bệnh viện tư nhân phát triển và kiến tạo xã hội thông qua thiết chế, loại hình bệnh viện tư nhân. Đối với chính quyền TP. Hồ Chí Minh (trách nhiệm trước hết thuộc về Sở Y tế) cần nhận thức đúng, trúng vấn đề về những yếu tố tác động của vấn đề khoa học, chuyển giao công nghệ và hợp tác quốc tế trong sự tác động đến đối tượng QLNN đối với bệnh viện tư nhân. Vấn đề này hiện đang tạo ra những thay đổi trong tư duy và phương pháp tổ chức QLNN đối với bệnh viện tư nhân tại TP. Hồ Chí Minh.

3. Kết luận

QLNN đối với bệnh viện tư nhân tại TP. Hồ Chí Minh chịu sự tác động của nhiều yếu tố, như: (1) Yếu tố chính trị - pháp lý; (2) Yếu tố con người; (3) Yếu tố tổ chức; (4) Dịch vụ y tế trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam; (5) Các yếu tố khác. Từ đánh giá phân tích nêu trên cho thấy, các yếu tố này đã tác động mạnh mẽ đến hoạt động QLNN đối với bệnh viện tư nhân tại TP. Hồ Chí Minh. Do đó, hoạt động QLNN đối với bệnh viện tư nhân chịu sự tác động trong mối quan hệ tác động, tương tác đã ảnh hưởng đến quá trình nâng cao hiệu quả QLNN đối với bệnh viện tư nhân □

Chú thích:

1. Bệnh viện nào tại TP. Hồ Chí Minh được chấm điểm chất lượng cao nhất? <https://nld.com.vn>, 09/5/2022.

2. Hội Y học TP. Hồ Chí Minh. *Hội Hành nghề Y tư nhân Thành phố Hồ Chí Minh. Kỷ yếu 40 năm Hội Y học TP. Hồ Chí Minh*, 2019, tr. 128.

Tài liệu tham khảo:

1. Công văn số 1238/SYT-NYV ngày 24/02/2023 của Sở Y tế TP. Hồ Chí Minh về việc điều chỉnh lịch kiểm tra, đánh giá chất lượng bệnh viện, khảo sát sự hài lòng và tổ phụ trách đánh giá.

2. Hiến pháp năm 2013.

3. Hội Y học TP. Hồ Chí Minh. *Hội Hành nghề Y tư nhân Thành phố Hồ Chí Minh. Kỷ yếu 40 năm Hội Y học TP. Hồ Chí Minh*, 2019, tr. 128.

4. Nguyễn Ngọc Long. *Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với các bệnh viện tư hiện nay*. Tạp chí Quản lý nhà nước, số 253 (2/2017).

5. Luật Đầu tư năm 2020.

6. Luật Khám bệnh, chữa bệnh năm 2009.

7. Nghị quyết số 90-CP ngày 21/8/1997 của Chính phủ về phương hướng và chủ trương xã hội hóa các hoạt động giáo dục, y tế, văn hóa (đã được Chính phủ thông qua tại phiên họp thường kỳ tháng 3/1997).

8. Nghị quyết số 05/2005/NQ-CP ngày 18/4/2005 của Chính phủ về đẩy mạnh xã hội hóa các hoạt động giáo dục, y tế, văn hóa và thể dục - thể thao.